

Asia: VN/12128/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Luonnonsuojelulain lukukohtaiset kommentit

1 luku Yleiset säännökset

6 § Saamelaiskulttuurin suoja

Laissa veloitetaan viranomaiset huolehtimaan siitä, että lain toimeenpanosta ei aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa vähäistä suurempaa heikennystä saamelaiskulttuurin tai perinteisten saamelaiselinkeinojen harjoittamisen edellytyksiin. Vastaava velvoite kolttien osalta koskee olennaista heikennystä elinolosuhteisiin tai luontaiselinkeinojen harjoittamiseen.

Ihmisoikeuskeskus katsoo, että vähintään esityksen tekstissä tulisi kirjoittaa esimerkinomaisesti auki mitä näillä voitaisiin tarkoittaa. Lisäksi tulisi avata jollain tapaa sitä, kuka ja millä perusteilla ja prosessilla suorittaa arvioinnin heikennyksen tasosta, mitä muita toimintoja huomioidaan, kenellä on osallistumisoikeus ko. arviointiprosessiin ja minkälaisella aikajänteellä mahdolliset kumulatiiviset heikennykset huomioidaan. Usein saamelaisten näkemys haitan laajuudesta poikkeaa ei-saamelaisten näkemyksistä ja prosessin selkeys vähentäisi tulkinnanvaraisuuksia.

Ehdotettavan lain 56 §:n pykälässä, joka vastaa voimassa olevaa lakia, todetaan, että ”hoito- ja käyttösuunnitelma laadittaisiin saamelaisten kotiseutualueella vuorovaikutuksessa asianomaisten saamelaisyhteisöjen ja yhteistyössä Saamelaiskäräjien kanssa siten, että saamelaisten perinteinen tieto on osa suunnittelun tietoaineistoa. Perinteisen tiedon hankkimisessa ja hyödyntämisessä noudatettaisiin vapaan, tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen periaatetta.”

Tätä samaa muotoilua voisi Ihmisoikeuskeskuksen näkemyksen mukaan käyttää myös muualla, missä on kyse saamelaisten kanssa toimimisesta vuorovaikutuksessa, yhteistyössä ja noudattaen vapaan tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen periaatetta (FPIC). Tällainen kohta voisi olla mm. tämä saamelaiskulttuurin suojaa käsittelevä 6 §.

2 luku Luonnonsuojelun viranomaiset ja muut toimijat

-

3 luku Luonnonsuojelusuunnittelu

-

4 luku Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen

-

5 luku Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkosto

-

6 luku Luonnonsuojelualueet

-

7 luku Luontotyyppien suojelu

-

8 luku Eliölaajien suojelu

-

9 luku Vaihdamta, maahantuonti ja maastavienti

-

10 luku Maiseman suojelu ja hoito sekä luonnonmuistomerkit

-

11 luku Ekologisen kompensaation toteuttaminen

-

12 luku Alueiden hankinta luonnonsuojelutarkoitukseen ja korvaukset

-

13 luku Luonnonsuojelun tiedonhallinta ja päätöksistä tiedottaminen

-

14 luku Luonnonsuojelun valvonta, hallintopakko ja rangaistukset

-

15 luku Muutoksenhaku

-

16 luku Voimaantulosäännökset

-

Huomiot muihin lakeihin ehdotettuihin muutoksiin

Huomiot muutoksista, joita on ehdotettu muihin lakeihin

-

Luonnonsuojelulain uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen

Miten lakiehdotus kokonaisuutena vastaa sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen?

-

Ilmastonmuutoksen hillintä

Miten näette ilmastonmuutoksen hillinnän luonnonsuojelulain ehdotettuna tavoitteena?

Ilmastonmuutoksen (ilmastokriisin) hillintä on välttämätön tavoite myös luonnonsuojelulaille. Ilmastolaki, luonnonsuojelulaki ja niiden kattamat teemat ovat riippuvaisia toisistaan. Ilmastopaneeli ja perustettavaksi ehdotettu luontopaneeli sekä saamelaisten ilmastoneuvosto pitäisi lailla velvoittaa tekemään yhteistyötä, ne voivat täydentää toistensa osaamista. Tässä on erinomainen mahdollisuus vähentää hallinnon ja päätöksenteon siiloutuneisuutta ja katsoa koko luonto-ilmasto-ympäristökenttää kokonaisuutena jonka olemassaolon merkitys on ilmastokriisin torjuminen, luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja elinkelpoisen ympäristön ylläpito ja näin ollen myös ihmisoikeuksien toteutuminen mahdollisimman laajasti mm. terveyden ja hyvinvoinnin osalta.

Ekologisen kompensaation eli luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten hyvittäminen

1) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat luonnonsuojelulain tavoitteiden saavuttamiseen?

-

2) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat toimialojen suunnittelemiin hankkeisiin?

-

Malminetsintä luonnonsuojelualueilla

Pidättekö tarkoituksenmukaisena rajoittaa malminetsintää luonnonsuojelualueilla

1) ehdotetulla tavalla poistamalla viranomaisen mahdollisuus myöntää lupa malminetsintään valtion luonnonsuojelualueilla?

-

2) muulla tavalla (miten)?

Muut huomiot

Muita huomioita esityksestä

Ihmisoikeuskeskus kehottaa ministeriötä jatkovalmistelussa miettimään miten uudessa ilmastolaissa huomioitu saamelaisten perinnetieto voitaisiin huomioida myös luonnonsuojelulain perusteella tehtävissä toimitissa tietopohjana, uuden luontopaneelin työssä ja muutoinkin. Pohdinnassa tulisi huomioida myös miten uuden perustettavan saamelaisten ilmastoneuvoston toimintaa, osaamista ja verkostoja voitaisiin hyödyntää myös luontopaneelin toiminnassa. Pitäisi harkita saamelaisten perinnetiedon asiantuntijan nimeämistä ko. luontopaneeliin jäseneksi tai osallistaa saamelaisten ilmastoneuvostoa luontopaneelin työhön.

Leikas Leena
Ihmisoikeuskeskus